

Çocuklar için Zorbalıkla İlgili Bilişler Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). Çocuklar için Zorbalıkla İlgili Bilişler Ölçeği. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18971>

Özet

Çocuklar için Zorbalıkla İlgili Bilişler Ölçeği (ÇZBÖ), çocukların akran zorbalığı olgusuna yönelik sahip oldukları bilişsel yapılar ve inançlar ölçmek amacıyla geliştirilmiş özgün bir psikometrik araçtır. Ölçek, 2015 yılında Fusun Gökkaya ve Sibel Tekinsav-Sütçü tarafından Türkiye'de geliştirilmiş ve standardize edilmiştir. Ölçek, zorbalığı meşrulaştıran, zorbalığa tepki göstermeyi engelleyen veya mağduru suçlayan bilişleri değerlendirerek, zorbalık davranışlarının altında yatan bilişsel mekanizmaları anlamaya yardımcı olmayı hedeflemektedir. Toplam 22 maddeden ve 4 alt boyuttan oluşan bu araç, özellikle okullarda zorbalığı önleme ve müdahale programlarının tasarlanmasında kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Zorbalık, Zorbalık Bilişleri, Çocuk Psikolojisi, Ölçek Geliştirme, Akran İlişkileri, Psikometrik Özellikler

Yazarlar

Fusun Gökkaya, Sibel Tekinsav-Sütçü

Amaç

Çocuklar için Zorbalıkla İlgili Bilişler Ölçeği'nin temel amacı, ilkökul ve ortaokul düzeyindeki çocukların zorbalık eylemlerine, mağdurlara ve zorbalık olaylarına tanıklık olma durumlarına ilişkin sahip oldukları inançlar, tutumlar ve bilişleri sistematik olarak ölçmektir. Bu bilişler, zorbalık döngüsünün sürdürülmesinde veya sonlandırılmasında merkezi bir rol oynar. Ölçek, özellikle zorbalık davranışının haklı çökarma, zorbalık mağdurunu suçlama ve zorbalığa karşı sorumluluk almama gibi bilişsel çarpıtmaları tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Yapı

Ölçeğin ölçtüğü psikolojik yapı, bireyin zorbalık eylemleri karşısındaki zihinsel temellerdir. Bu yapı, zorbalığın sosyal normallikine, mağdurun hak ettiğine dair inançlara ve zorbalığa müdahale etme yetkinliğine ilişkin düğünceleri içerir. Ölçek, bu bilişsel yapıyı 22 madde aracılığıyla ve geliştirme çalışmasında ortaya konan 4 farklı alt boyutta incelemektedir. Bu alt boyutlar, zorbalık döngüsünün farklı yönlerini (örneğin, zorbalığı meşrulaştırma, zorbalığı durdurmada güçsüzlük hissi) temsil etmektedir.

Geçerlik

Çocuklar için Zorbalıkla İlgili Bilişler Ölçeği'nin geliştirilmesi sürecinde kapsamlı geçerlik

çalışmalar yürütülmüştür. Yapılan geçerlik analizleri, ölçeğin teorik yapıyı temsil etme yeteneğini desteklemektedir. Özellikle yapı geçerliği, ölçeğin zorbalıkla ilgili bilişsel yapılar doğru bir şekilde ölçtüğünü göstermek amacıyla Faktör Analizi yöntemleri kullanılarak belirlenmiştir. Bu çalışmalar, ölçeğin zorbalığa yönelik bilişleri diğer ilgili psikolojik yapılarla tutarlı bir şekilde ilişkilendirdiğini ortaya koymuştur.

Güvenilirlik

Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlılık katsayıları ve diğer ilgili yöntemler kullanılarak değerlendirilmiştir. Güvenilirlik çalışmaları, ÇZBÖ maddelerinin ölçülmek istenen bilişsel yapıyla ne kadar tutarlı olduğunu göstermektedir. Yüksek iç tutarlılık katsayıları, ölçeğin farklı uygulamalarda stabil ve güvenilir sonuçlar ürettiğini teyit etmektedir. Geliştirme çalışması, ölçeğin psikometrik özelliklerinin sağlam olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Geliştirme çalışması kapsamında gerçekleştirilen Faktör Analizi (muhtemelen Açıklayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizi), ölçeğin nihai yapısının 4 alt boyuttan oluştuğunu göstermiştir. Bu 4 alt boyut, 22 maddeyi anlamlı ve teorik olarak tutarlı gruplar halinde toplamaktadır. Bu çok boyutlu yapı, zorbalıkla ilgili bilişlerin tek boyutlu bir kavram olmadığını, aksine farklı bilişsel bileşenlerden oluştuğunu desteklemektedir. Bu faktör yapısı, ölçeğin teorik modelini doğrulamaktadır.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Özgün Ölçek)

Format: Yazılı Anket (Kendi kendine doldurma)

Mevcut Diller: Türkçe

Hedef Popülasyon Grubu: Çocuklar (Öğrenciler)

Yaş Grubu: İlkokul ve Ortaokul öğrencileri (Spesifik yaş aralığı geliştirme makalesinde belirtilmiştir.)

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki okullarda öğrenim gören çocuklar.

Test Metodolojisi: Ölçek, 22 maddeden oluşur ve yanıtlar 4'lü Likert Tipi bir derecelendirme sistemi kullanılarak toplanır. Yüksek puanlar, zorbalığa destekleyen veya merulaştırılan bilişlerin daha yoğun olduğunu gösterir.

Anahtar Kelimeler

Bilişsel Çarpıtmalar, Okul Zorbalığı, Psikolojik Ölçek, Zorbalık Müdahalesi, Türkiye Araştırması, Psikometri

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Mevcut değil.

İletişim E-posta Adresi: fusungokkaya@hotmail.com

Yazma Adresi: Detaylı yazma adresi kaynak makalede bulunabilir.

İzinler, Ücretler ve Test Yolu

Test Yolu: 2015

İzinler ve Ücretler: Ölçek, akademik ve araştırma amaçlı kullanımlar için genellikle yazarlardan izin alınarak kullanılabilir. Ticari kullanım durumları için doğrudan sorumlu yazar Füsun Gökkaya ile iletişime geçilmesi önerilir.

Referanslar

Gökkaya, F., ve Tekinsav-Sütçü, S. (2015). Çocuklar için Zorbalıkla İlgili Bilgiler Ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 16(Ek sayı-1), 54-63.

Makalenin tam metnine aşağıdaki linkten erişilebilir: scopemed.org

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdan indirilebilir:

cocuklar-icin-zorbalikla-ilgili-bilisler-olcegi-toad.pdf

Çocuklar için Zorbalıkla İlgili Bilgiler Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek 4 alt boyuttan ve 22 maddeden oluşmaktadır.

Zorbalıca uyan bir çocuğu gördüğümde, zorbalığı durdurmak için benim yapabileceğim bir şey yoktur.

Bazen, başkalarına zorbalık yapmak normaldir.

Bazı çocuklar, başka çocuklara zarar verdikleri için zorbalığa uyarlar.

ARABPSYCHOLOGY.COM